

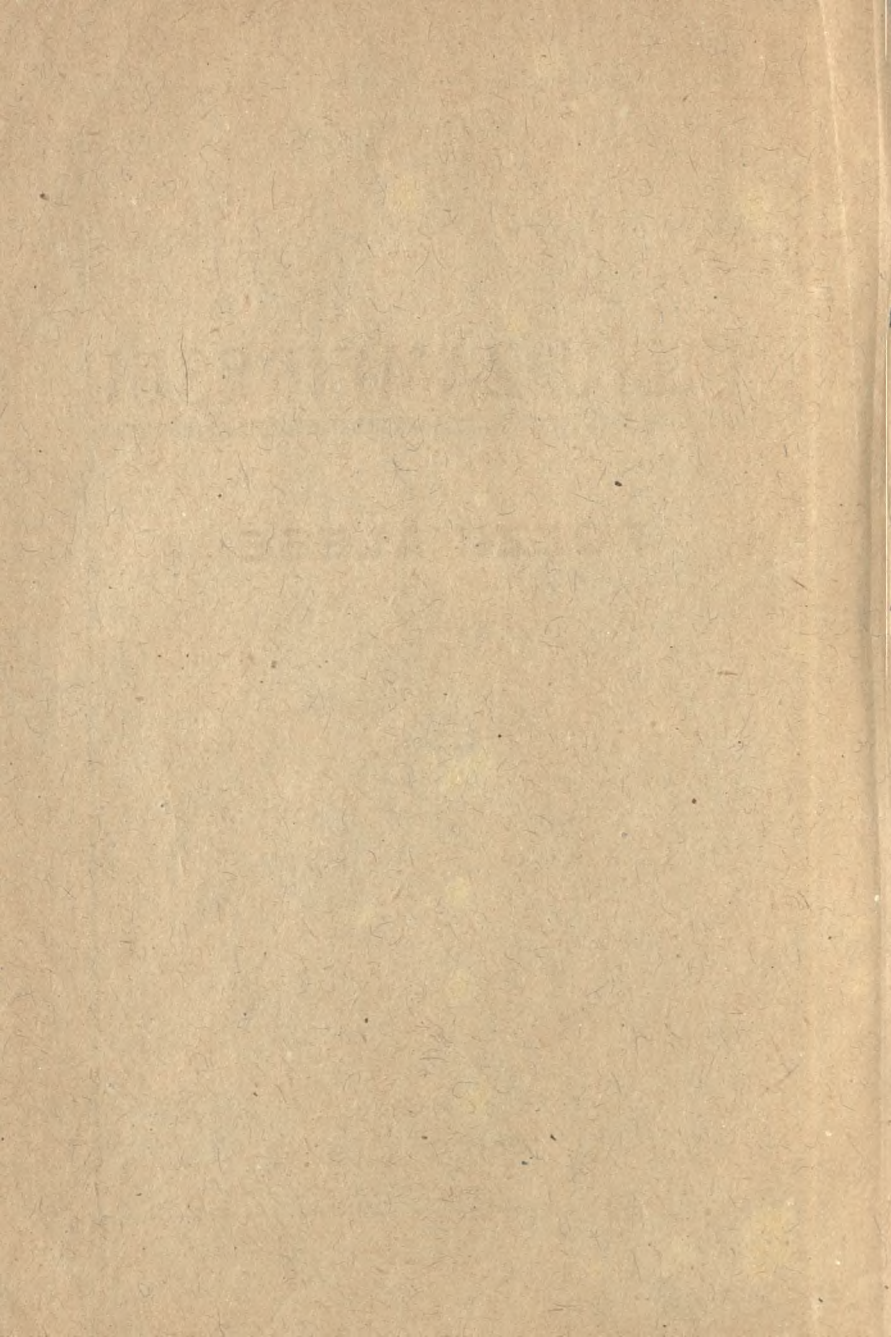
SCRIITORI ROMÂNI CONTEMPORANI

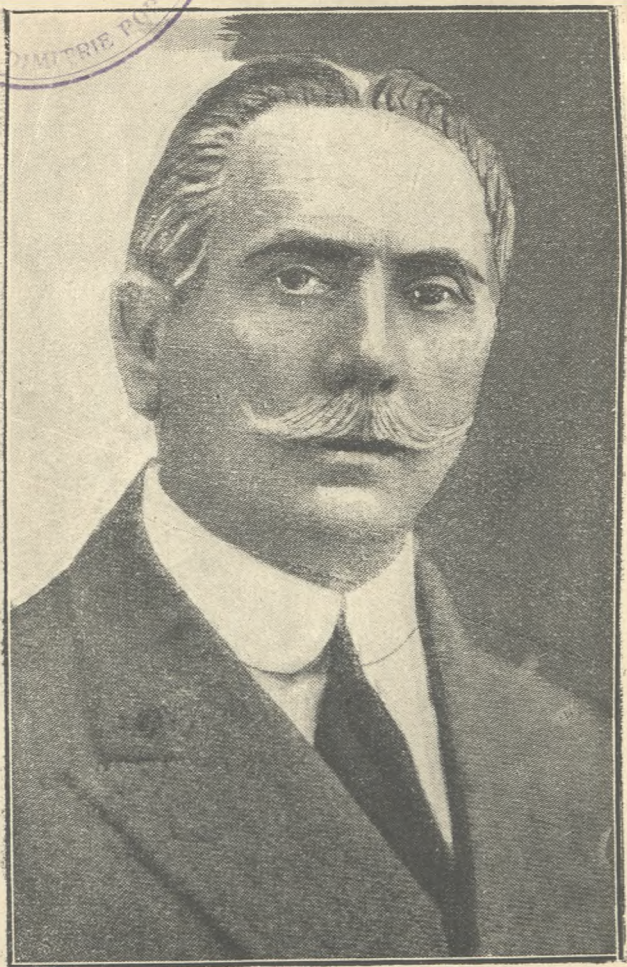
DUILIU ZAMFIRESCU

POEZII ALESE

BUCUREȘTI
EDITURA LITERARĂ „CASA ȘCOALELOR”

DUILIU ZAMFIRESCU

Când se întoarse Căpitanul din observațiile astronomice,
la întrunire. Se așeză un minut pe scaun să se gândească.
Bre!.. la multe mai știu carte! Dacă nu eră Copernic
și Kepler, ~~amurta~~ nici n' o scotea la căpătâi. --
Chiamă pe soldat.

— Măi Petre, tu știu carte?

— Știu, să trăiești don Căpitan.

— Bine facei, că mare lucru e să știu carte. Știu să

scriu?

— Știu, don Căpitan.

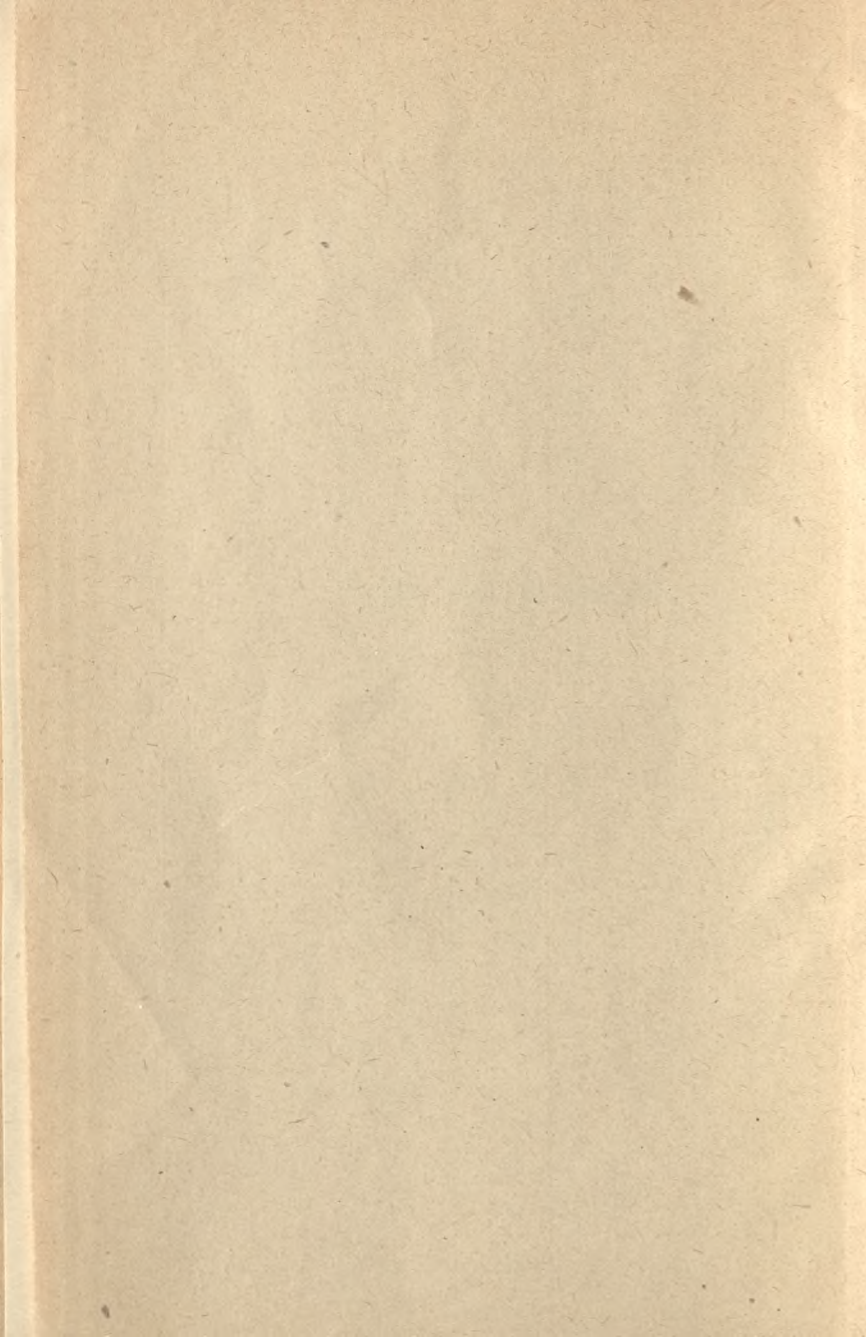
— Dacă știu, să te duci numai de cât să 'mî cumpori,

o bucadă de carbon ~~alb~~ alb.

— Am înțeles.

POEZII ALESE

SCRIITORI ROMÂNI CONTEMPORANI

6052

1

DUILIU ZAMFIRESCU

POEZII ALESE

~~7128~~

BUCUREȘTI
EDITURA CASEI ȘCOALELOR
1922

225

908596.

Consiliul Județean Cluj
Biblioteca Județeană
"Octavian Goga"

DP/225

DUILIU ZAMFIRESCU

Născut în preajma Unirii și în ținuturile Milcovului, râșorul Unirii, *Duiliu Zamfirescu* este, ca scriitor, în proza și versurile lui, unul din cei mai puri reprezentanți ai scrisului clasic românesc, sinteză luminoasă, din ceea ce a putut culege mai frumos din graiul moldovenesc și muntenesc.

Crescut prin meleagurile poetice ale Odobeștilor, el își face studiile în țară, își hrănește sufletul cu impresiile vieții boeresti patriarhale dela sat și dela oraș. Intră câtăva vreme în magistratură, dar firea lui distinsă îl îndeamnă spre diplomație. De-o eleganță bărbătească remarcabilă, frumos și dârz, pornit și stăpânit, violent și manierat, *Duiliu Zamfirescu* a putut să facă o interesantă figură diplomatică. Ca secretar de legație și, apoi, ca ministru plenipotențiar, el trăește mai mult în streinătate, cu deosebire la Atena și Roma, unde se și căsătorește intrând în societatea nobilă italiană. Cu firea-i studioasă și rigidă, dar plecată firesc spre tot ce-l ridică deasupra vulgului, *Duiliu Zamfirescu* își îmbogățește

sufletul cu cunoștințe și impresii de artă antică dar și de viață aristocrată, așa încât nu e de mirare că uneori, în scrisul său, nota clasică se sublimează uneori până la un estetism, în care nu se mai deosebesc limitele artei de-ale rafineriei.

Intors în țară, ca secretar general al Ministerului de Externe, apoi ca membru în Comisiunea dunăreană, ajunge după războiu, și ca partizan fervent al generalului *Averescu*, ministru de Externe și Președinte al Camerei. Dar toate aceste evenimente ale vieții sale nu au vreo înrâurire caracteristică asupra talentului său. Atingerea însă cu Teatrul Național, căci el făcù mulți ani parte din Comitetul de lectură al acestei instituțiuni, ca delegat de Academia română al cărui membru devenise în 1908, — îl determină să scrie câteva piese de teatru ¹⁾, care însă se joacă fără succes apreciabil.

* * *

Duiliu Zamfirescu a scris în toate genurile de poezie, în proză și în versuri, dar adevărata lui originalitate se străvede cu deosebire în paginile descriptive din unele din romanele sale, dar cu deosebire în lirismul său din pasteluri și idile, din ode și meditații, din care s'au ales bucățile din această antologie.

În deosebire de *Aleksandri*, bogat în impresii proaspete scaldate într'un suflet vesel, dar cu o formă nu destul de instrunată, — și, în deosebire de *Coșbuc*, cu vi-goarea imaginilor lui pline de suc, ce ni s'adâncesc în

¹⁾ Cea mai însemnată: «Poezia depărtării».

suflet printr'un misticism adesea alegoric, dar într'o formă ce accentuiază uneori prea mult o anume armonie schematică, — *Duiliu Zamfirescu* în pastelurile sale se mărginește la un cât mai restrâns număr de imagini în care vedem cum se împletesc, cu grație subtilă, un suflet senin cu viața naturii, într'o formă lapidară, cu o armonie normală și-un avânt calm care ajunge la culminații impresionante.

Iată de ex. strofa finală din «Ianuarie» :

*Iar afară numai fumul
Subfiratic își ia sborul;
Eu îmi leg de dânsul dorul
Și'n văzduhuri îi dau drumul.*

Această grație se nuanțează uneori cu o lumină de umor șagalnic care e numai al lui. De ex. în pastelul «Barza» :

*Iar prin lanul răsărit
Merge vestea c'a sosit
Craiul diminețelor
Paznicul fânețelor
Și-ar fi tras pe-un vârful de leasă
Jos la doamna preoteasă...
Ci-ne-i?*

Imaginea culminantă uneori este atât de tipic și armonios exprimată și atât de adânc legată de sufletul nostru, că devine o icoană clasică și definitivă a impresionabilității noastre. Așa e de ex. imaginea graurilor ce zboară în zări, din pastelul «Vara» :

*Până ce'n zarea depărtată
Spre lacul trist se pun pe drum,
Și cum se duc, — acum și-acum
Se mai zăresc câte odată
Ca rămășița unui fum.*

Aceeași perfecție, o întâlnim în unele din idilele sale, care mai au meritul de a fi unice în literatură noastră prin aceeași grație și umor șăgalnic ce poleiește atât de frumos imaginația sa de un clasic erotism.

Ca de pildă, în minunata «Culcate-s românițe» :

*Copilă, vina ta să fie
De te-o 'ntâlni Polibus bunioară ;
Cum mâinile-ți sunt, prinse de ulcioară,
O să-ți sărute benghiul din bărbie.*

Sau în admirabilul dialog dintre «Sfânta Vineri» și Cupidon din «Jos la Tivoli» :

*«Măi băete, iar te-am prins
Intinzând curse la fete!
Ți-ai spart amfora 'ntr'adiș!
Am să te tund de plete».*

*Insă el, prinzând din fuga
Haina mă-sei de un fald,
Drăgălaș îi zise: «Sluga
Tunde-mă, că tot mi-e cald».*

Când pune accentul nu pe natură, ci pe stările sale sufletești — pe admirație sau pe dispreț — *Duiliu Zamfirescu* dela pastel și idilă, trece la cânteț;

*Ești naltă și subțire ca un crin
 Cu glasul mișcător ca un suspin,
 Cu ochii de mireasă, visători.
 Și gura ca portirul unei flori —*

(«Malvina»)

sau se înalță la odă, ca în avântul de admirație față de Partenon din «Pe Acropole»:

*Tu, ca toate ești pe lume din substanță peritoare
 Dar în forma ta de astăzi pieritor nu e nimic;
 Tu ești toată poezia omenirii gânditoare
 Scrisă într'un bloc de albă marmură de Pentelic.*

*Și, când razele de lună limpezi curg pe a ta frunte
 În imensa, infinita liniște de orient,
 Din trecut și pân'la tine se întinde ca o punte,
 Peste care tot trecutul se coboară în prezent; —*

sau se coboară la satiră, rămânând totuși în avântul larg al odei, ca în «Către Cleobul»:

*Visuri, visuri, Cleobule! Scvalida realitate
 În desfășurarea vremii a voit ca eu să vin
 Într'un timp ca cel de astăzi, și la Nord într'o cetate
 De pe Pontul Euxin...*

*Și să cresc în capitala Izaūriei antice
 Unde'n loc de sanctuarul Artemizei Munichie
 Să-mi aprindă admirarea de splendorile creștine
 Sfinții din Mitropolie!*

În această admirație și dispreț, în care *Duiliu Zamfirescu* se arată de-un aristocratism păgân oarecum mai mult dobândit, decât congenital, — se simte totuși ade-vărata poezie. Din cadrul elementelor descriptive ale trecutului față de prezent, se iese în sufletul nostru o melancolie senină și plină de grație a gândului care vede depărtarea dintre frumusețea antică și urâțenia prezentă. E slăvirea trecutului ce-o găsim în *Eminescu*, dar cu alt conținut, cu alt accent, cu altă formă. *Eminescu* slăvește trecutul pentru frumusețea lui morală; *Duiliu Zamfirescu*, pentru frumusețea lui estetică. *Eminescu* rămâne la poezia lui 1400; *Duiliu Zamfirescu* se ridică până la clasicitatea greacă. *Eminescu* simte discordanța dintre trecut și prezent cu un patetism care merge până la nebunie; *Duiliu Zamfirescu* o simte cu sufletul contemplativ și olimpic care vede în lume tablouri, iar nu prăbușiri și revolte. *Eminescu* e un romantic cu accente de un realism sgu-duitor; *Duiliu Zamfirescu* e un clasic cu avânturi de un romantism cumpănit, în care vedem mai înainte de toate superioritatea — cam încrezută — a omului sănătos. Dacă mai punem că *Duiliu Zamfirescu*, cu acest fond original, are, în aceste bucăți, un accent muzical propriu și o limbă sculpturală ce poate servi de model, nu se poate să nu regretăm că, în această direcțiune, a produs prea puțin.

Dar dela impresionismul din pasteluri și idile — și dela ideologia cultistă din odă și satiră, — *Duiliu Zamfirescu* a căutat să se ridice la o ideologie și mai adâncă. În opera lui găsim câteva poezii care, deși au titlu de pasteluri (ca de ex. «August», «Crinul») sau de cântece («Palinodie»), sunt în realitate opere de natură mistic-filosofică.

Astfel privind cerul de August pe de-asupra apelor mării,
poetul exclamă:

*O lege cât îmi pari de mare !
Ce farmec pui în toate cele !
De te-ai numi în timp uitare,
Sau în distanță, depărtare,
Tu schimbi pământurile 'n stele.
Care-i privirea omenească
Pătrunzătoare de mister,
Ce-ar îndrăsnî să bănuiască
Că lumea noastră pământească
Trăește însăși ea — în cer ?*

Sau în «Palinodie» :

*Atingeți degetul de gură -
Și suflă'n vânt o sărutare
Atâta e. Or'ce făptură.
O năzuință spre urmare.*

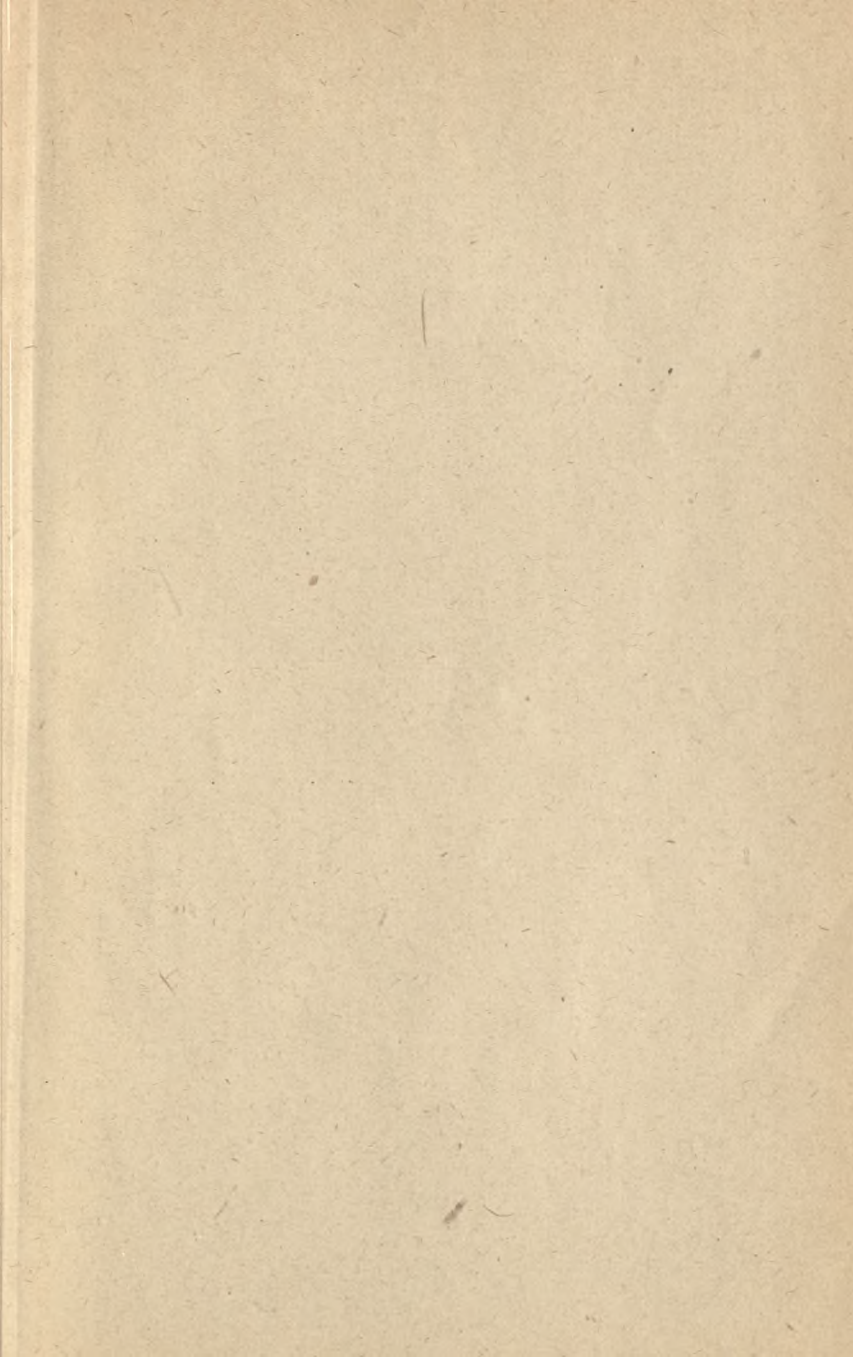
Negreșit, fundamentul ideologic al lirismului lui *Duiliu Zamfirescu* este, ca și al lui *Coșbuc*, fără vigoare și departe de adâncimea bogată care face temeiul nesdruncinat al poeziei unui *Grigore Alexandrescu* sau *Cerna*, necum a unui *Eminescu*. *Duiliu Zamfirescu*, ca și *Coșbuc*, sunt mai mult scriitori și poeți, decât ideologi. Dar ori cum ar fi, — și lăsând la o parte atâtea bucăți neînchegate și rău instrunate care au turburat judecata contemporanilor în privința valorii sale lirice, *Duiliu Zamfirescu*, pe lângă

meritele lui epice, în care tot efectele descriptiv-lirice sunt cele mai originale, — ne-a îmbogățit, pentru *totdeauna*, poezia noastră lirică cu câteva capod'opere, care, în cultura românească, vor rămâne un ideal de grație idilică și de seninătate olimpiană, — de limbă aleasă și solidă, turnată într'o formă lapidară, pe care n'o va vesteji vremea.

MIHAIL DRAGOMIRESCU

BIBLIOGRAFIE

- Fără titlu*, poeme și nuvele, București 1882.
In fața vieții, roman, București, 1884.
Nuvele, București, 1888.
Alte orizonturi, poezii, București, 1894.
Lume veche și lume nouă, roman, București, 1885.
Imnuri păgâne, poezii, București, 1897.
Poezii nouă, poezii, București, 1899.
Viața la țară, roman, (Biblioteca pentru toți No. 160).
In războiu, roman, > > > No. 326).
Nuvele romane, > > > No. 13).
Tănase Scatiu, roman, > > > No. 259).
Indreptări, roman, > > > No. 424).
Poporanismul în literatură, discurs de recepție la Academia română, 1909.
Mirișă, poem eroic, București, 1909.
Metafizica cuvintelor, studiu, București, 1910.
Furfanțo, nuvele, (Biblioteca pentru toți No. 680).
Lydda, roman, > > > No. 678).
Anna (Ceeace nu se poate), roman, București, 1911.
Pe Marea Neagră, poezii, București, 1919.
-

PASTELURI ȘI IDILE

IANUARIE

Frigul, scriitor pe geamuri,
Cu zăpezile se joacă
Și le schimbă 'n promoroacă
Atârnând ciucuri de ramuri.

Din fereastra-mi înghețată
Stau uitându-mă la cer:
Norii, plumbuiți de ger,
S'au strâns pată lângă pată.

Trist și singur ca un greer,
Vălul timpului rupându-l,
Eu aștept să-mi toarcă gândul
Intr'un colț mai cald de creer.

Iar afară numai fumul
Subfiratec își ia sborul;
Eu îmi leg de dânsul dorul
Și 'n văzduhuri îi dau drumul.

BARZA

Sus, pe Argeș, pe la munți,
Au rămas codrii cărunți;
Jos, pe vale, prin zăvoi,
Se cobor' turme de oi,
Iar un cuc cu pana sură
Și-a spus numele din gură:
«Cu-cu!»

De prin garduri, de prin vii,
Cintezoi aurii
Zis-au din ciripitură
Unei tufe de răsură:
«Soro fă, deșteaptă-te
Și spre Soare 'ndreaptă-te,
So-ro!»

Iar prin crânguri s'aud semne:
Ghionoaia tae Iemne,
Gaița, într'o gârneață,
Se proclamă cântăreață,
Iar din mreaja somnului
Es gândacii Domnului

Ro-șii !...

Chiar și hanul de la drum,
Iarna fără fir de fum,
Vara făr'de călători,
S'a umplut de rîndunele
Ce-au adus vara cu ele

Cal-dă.

Iar prin lanul răsărit
Merge vestea c'a sosit
Craiul diminețelor,
Paznicul fânețelor,
Și-ar fi tras pe-un vîrf de leasă
Jos la doamna preoteasă....

Ci-ne-i ?

V A R A

Cu firea ei cea arzătoare
Sosit-a vara înapoi;
Toți pomii sunt în sărbătoare,
In tei stă floare lângă floare...
E dulce vara pe la noi!

Când *dimineața* se ivește
Din al văzduhurilor fund,
Tot câmpul parcă 'ntinerește,
Iar, deșteptată de pe prund,
Cireada satului pornește...

In urma ei un roiu de grauri
Ca niște valuri cenușii
S'amestecă prin bălării,
S'așază 'n coarne pe la tauri,
Fac fel de fel de nebunii.

Până ce 'n zarea depărtată
Spre lacul trist se pun pe drum,
Și cum se duc,—acum ș'acum
Se mai zăresc încă o dată
Ca rămășița unui fum.

A M U R G

Se lasă noaptea, limpede și caldă;
Răsare luna palidă pe cer,
Punând pe valuri brațe ce se scaldă
Și'n toată firea aer de mister.

Pe-un soclu rupt, o veselă bacantă
Și'nvăluie, de două mii de ani,
In haina umbrei, pururi elegantă,
Splendoarea umerilor diafani.

Mișcând din flamuri, vechile trireme
Adorm în pacea lungului amurg,
Infripând un vis din altă vreme:
Izbânzile lui Hermes Demiurg.

La umbra lor, pescarul trage-o plasă
Și cântă'ncet, cu glas adormitor,
Duiosă lui *tragùdie* de-acasă,
Visând și el un vis în viitor.

Atena, IX/92.

ANIENUL

Din munți străvechi se lasă către vale
Pârâul plin de umbre și lumine,
Ducând cu el legendele sabine
Pe-a timpului neisprăvită cale.

Din când în când păgânele ruine
Își spun povești pe malurile sale;
Sub poduri vechi, tiarele papale
Ascund un semn din vremile creștine.

Iar tu, ce-așterni pe malu-i verde bruma,
Patetică și 'ndurerată lună,
Îl mai cunoști așa cum e acum?

Când *Angelus* clopotnițele sună,
Un vechiu măslin din vremile lui Numa
Din flori ce cad îi face o cunună.

LA O FÂNTÂNĂ

Doarme Roma prin ruine.
Umplu crinii atmosfera
Cu mirese de demult.

Sunători din mandoline
Trec, zicându-și «buona sera».

Eu ascult :

Moare cântecul pe cale;
Gâlgâitul de chitară
Rar și rar îl mai îngână.

A rămas acum pe vale,
Strajă nopților de vară,
O fântână.

Salve limpede făptură,
Tu, ce-ai pus prin împrejururi
Floare albă lângă floare!
Prin sirocco și căldură,
Numai tu rămas-ai pururi
Cântătoare.

Roma.

CULCATE-S ROMĂNIȚE

Ușor se mișcă tânăra fecioară,
Purtându-și trupul drept ca o făclie;
Cu amforele vine de la vie
Și vinde must, ca'n vremi de-odinioară.

Copilă albă, vina ta să fie,
De te-o 'ntâlni Polibus bunăoară:
Cum mânilor-ți sunt prinse de ulcioară
O să-ți sărute benghiul din bărbie.

Dar ea zâmbește. Colțurile gurii
S'ascund hojiș în gingașe gropițe,
Iar ochii vineți iau culoarea murii.

Și iată-l el, încununat de vițe,
Că-i sare 'n drum. Pe pajiștea pădurii,
În urma lor, culcate-s romănițe.

Atena, 92.

JOS, LA TIVOLI

Jos, la Tivoli, sub tei,
Cupido, cu ochii galeși,
Și-a spart amfora de-un stei
Și-a plecat plângând în cale-și.

Dar în calea lui venea
Sfânta Vinere cea albă,
Pe la brâu ca o nua
Iar pe poale ca o nalbă.

«Mai băete, iar te-am prins
Intinzând curse la fete!...
Ți-ai spart amfora 'ntradins!...
Am să mi te tund de plete»

Insă el, prinzând` din fuga
Haina măsei de un fald,
Drăgălaș îi zise: «Sluga!
Tunde-mă că tot mi-i cald»,

Apoi, tupilat pe vine,
Se pîi sub un măslin,
Unde sus bătea masline
Lidia lui Faustin.

Sorrento, 24 August, 1889.

ODE ȘI CANTECE

PE ACROPOLE

Luna tragică privește, într'o mută contemplare,
Pacifica singurătate din împărăția sa,
Strejuind de peste ape valea clasică, în care,
Pe Acropolea știrbită, Partenonul dormita.

Ah! și cum durerea lumii mă prindea în ghiara-i rece
La priveliștea acestei, unice în univers,
Protestări a omenirii contra timpului ce trece,
Monument, al cărui nume sunător e ca un vers.

Căci așa e, totul piere, ca o umilă scânteie:
Jocuri, timp, filosofie; mâna care te făcù;
Timpuri noi și jocuri nouă; sărbători panatenee;
Totul piere sau se schimbă;—neclintit ești numa tu

Tu, ca toate, ești în lume din substanță pieritoare,
Dar în forma ta de astăzi pieritor nu e nimic;
Tu ești toată poezia omenirii gânditoare,
Scrisă într'un bloc de albă marmură de Pentelic.

Și când razele din lună limpezi curg pe a ta frunte
In imensa, infinita liniște de orient,
Din trecut și pân' la tine se întinde ca o punte,
Peste care tot trecutul se coboară în prezent.

Ah! ajută-mă acuma, tu, Minervă înțeleaptă,
Să găsesc, printre atâtea lucruri nouă ce mă mint,
Drumul către Salamina și navarcul ce așteaptă,
Să mă 'ntoarcă la Megara, Eleusis și Corint.

Lasă-mă să viu la tine, lume plină de parfumuri,
Ce ră sai din timpul clasic ce mi-a fost atât de drag
Să culeg în libertate trandafirii de pe drumuri,
Să mă 'mbăt din armonia limbei din Areopag;

Să cunosc amorul vostru, zeu a tot ce-i scris să fie
Născătorul de iluzii, de dureri și poezii,
Astfel cum îl vrea Sofocle, resturnând o 'mpărăție
Și putând să locuiască pe obraji trandafirii.

Însă luna se coboară pe întinsa mării pace....
Puntea rupe-se; trecutul se prăvale la pământ.
Pericles, Minerva pleacă... Fără dânsa, or ce-i face,
Partenonul îți rămâne ca o criptă de mormânt.

CĂTRE CLEOBUL

Cleòbule, Cleòbule, fericit ai fost de mic,
Și la mare, fericirea urmăritu-te-a cu sila,
Ca să ai pe Platon dascăl, pe-Aristòtele amic
Și amică pe Mnesila;

Să te naști într'o cetate ca Atena înțeleapta
Și să-ți treci copilăria într'o lume 'ncântătoare,
Cu Acropolea la stînga, cu Ceramicul la dreapta
Și cu marea la picioare;

Și în urmă să-ți preumbli fericita tinerețe
Pe la școlile străine: Selinunte, Siracuza,
Peste tot pe unde lumea mai putea să te învețe
Și să te inspire muza.

Aş fi vrut şi eu ca tine, rătăcind pe o triremă,
Să trăesc în lumea veche!... M'am visat de-atâtea ori
Că ascult, pătruns de farmec, trilogia Triptolemă
Şi în Sòfocle-arunc flori!

M'am visat trăind aevea, beat de toată poezia
Veacului cu minunata formă a lui Policlet;
M'am visat luptând în stadiu şi iubind pe Targelia,
Curtizana din Milet.

Se făcea că pe o scară, cu 'n portal deschis pe mare
Targelia sta pe-o pernă prinsă 'n lemn de chiparos,
Iară eu, privind cum dânsa se uita în fund de zare
Stam pe treapta de mai jos.

Era luna lui Aprile. Tinereţea şi amorul
Aninau de mintea noastră aripi albe, uşurèle;
Ne părea vieaţa, lină, mlădioasă cum e sborul
Timidelor turturele.

* * *

Visuri, visuri, Cleòbule!... Scvâlida realitate
In desfăşurarea vremii a voit ca eu să vin
Intr'un timp ca cel de astăzi, şi la Nord, într'o cetate
De pe Pontul Euxin.

Și să am, în loc de Platon, de profesor pe Arunu,
Om cu carte, onorabil, decorat și familist ;
De amic, pe Tulipante, mincinos numărul unu,
Trândav și socialist.

De amică, pe Tulipa, creatura cea mai nulă,
Corp pitic și suflet negru, sub un chip albit cu cridă :
Cine-i om ciudat și smulge aripa la libelulă
Se alege c'o omidă.

Și să cresc în capitala Izauriei latine,
Unde 'n loc de sanctuarul Artemizei Munihië
Să-mi aprindă admirarea de splendorile creștine
Sfinții din Mitropolie.

Sub ciuperca răsărită pe ruina unui circ,
Bion și cu logografii să-mi desvolte astfel gustul,
Și să-mi dea frumoase pilde necioplitul de Titirc
Inălțindu-și singur bustul.

Megastene și cu Bibul, capi de masă la Finanțe,
Spre a face-o dramă proastă, își pun forțele a doi,
Și Melpòmenei, ei singuri recomandă-se în stanțe
Că 's Eshilii de la noi.

* * *

Am fugit din lumea asta, și 'n singurătatea minții
Am luat drumul Atenei,—țelul visurilor mele:
Tu, în tine, împlinindu-ți fantaziile voinții,
Poți călători prin stele.

Și-mi părea că atinsesem țărnul clasicei Elade;
Terecide de la Leros, omul vremilor trecute,
Imi vorbea de strălucirea primelor olimpiade
De prin anii șapte sute.

Luntrea lui împodobită, întâlnindu-ne în cale,
Sub umbrarul ei de pânze ne ferea de vântul cald
Era golful plin de farmec, de parfum de portocale:
Era marea de smarald.

Spre Corint, poporul, dornic de plăcerile vieții,
Strâns la istmicele jocuri, făcea țărnul să răsunе:
Discobolii, muzicanții, lăncierii și poeții
Se luptau pentru cunune:

Peste tot, vieață, temple, cânturi și filosofie,
Corpuri splendide la forme, minți senine, răzătoare,
Sub un cer deapururi tânăr, noaptea plin de poezie,
Ziua inundat de soare.

* * *

Și cu-asemenea imagini m'am tot dus mereu. Dar unde?
Inapoi, pe drumul vremii... Căci eu știu de mai 'nainte,
Că Atena, cum e astăzi, prin nimica nu răspunde
Celeea ce-o am în minte.

LA ORȘOVA

Dunăre bătrână, spune, ce ascunde
Trupul tău în unde,
De te sbați în maluri, urli de mânie,
Până ce Carpații piscurile-și pleacă,
Apa ta să treacă,
Gâlgâind în mersul ei de vijelie ?

Din adâncă umbră de pe malul verde
Gândul meu se perde
Peste nesfârșirea căreia-i plutești,
Peste timp de astăzi și de altădată,
Când bătea curată
Inima în pieptul lumii românești..

Că de-au fost păcate, lipsă de credință,
Păs și neputință,
Lifte peste lifte, Unguri și Tătari,
Au mai fost și oameni, fost-au pământenii,
Domnii și moșnenii,
Drept-coborătorii din legionari.

Și-a mai fost stăpânul stâncilor cărunte,
Bourul de munte,
Străjuindu-și singur codrul la pripoare,
Decebal voinicul, fiu de fiu localnic,
Ridicându-și falnic
Fruntea către oastea lor năvălitoare.

Tu, ce pe sub malul negru de ruine
Te frământă în tine
Năbușind avântul apei furioase,
Și prefaci în trâmbă lucie de brumă
Șipote de spumă,
Ca să legeni raza stelelor sfioase,

Tu mai speri că, poate, au să mai coboare
Lungile pripoare
Dacii cu Zamolxe și Boeribiste
Ca să ia virtute, bând apă din tine,
Și să ți se 'nchine,
Și să-și lumineze fețele lor triste.

Nu mai vin. Dar vremea care schimbă toate
 Multe vrea și poate,
Multe le preface și le 'ntinerește:
Pune vis în codri, umbră în poene,
 Doruri pe sub gene,
Viers și bucurie pune 'n tot ce crește.

Salve, ție, apă binefăcătoare,
 Ce te 'nalți spre soare
Și te lași pe holde rod și avuție!
Crească-ți flori pe maluri jururi-împrejururi,
 Tânăro deapururi,
Tânăro, eterno, salve. salve ție!!

PRIMĂVARĂ

Bine-ai venit din nou la noi
Surată primăvară,
Să mai răsune prin zăvoi
Teleanca turmelor de oi
Și cucul pierdevară.

Bine-ai venit cu părul prins
In mărgăritărele,
Cu trupul pe sub sân încins
In volburate într'adins
Rochiți de rândunele.

Mireasă 'n carul tău de flori
 Cu fluturi prin bulendre,
Aduci taraf de cântători,
Vioarele 'n privighetori,
 Iar cobza 'n măcălendre.

Dai lumii sufletul senin
 Și dor de poezie,
Dai chef de joc și de pelin
Și poate, un pahar cu vin
 Nuntașului ce scrie.

FLUTURE

Fluture, fluture, fluture,
Aripa vântul și-o scuture,
Craiule tânăr al florilor,
Crainic al zorilor.

Dau pentru clipa-ți ușarnică
Toată vieța mea harnică;
Dau pentru leagănul vântului
Tronul pământului.

Du-mă prin lunci unde soarele,
Bând dimineața izvoarele,
Merge nuntaș, iar tu ginere
Florilor tinere.

Doi spânzurași ce prind fetele,
Unul furându-le betele,
Altul, mai sprințar, vederile,
Dorul și vrerile.

Mușce-te-ar dragostea, fluture,
Friguri de dor să te scuture;
Plânge-te-ar roua cu zorile;
Râde-te-ar florile.

MALVINA

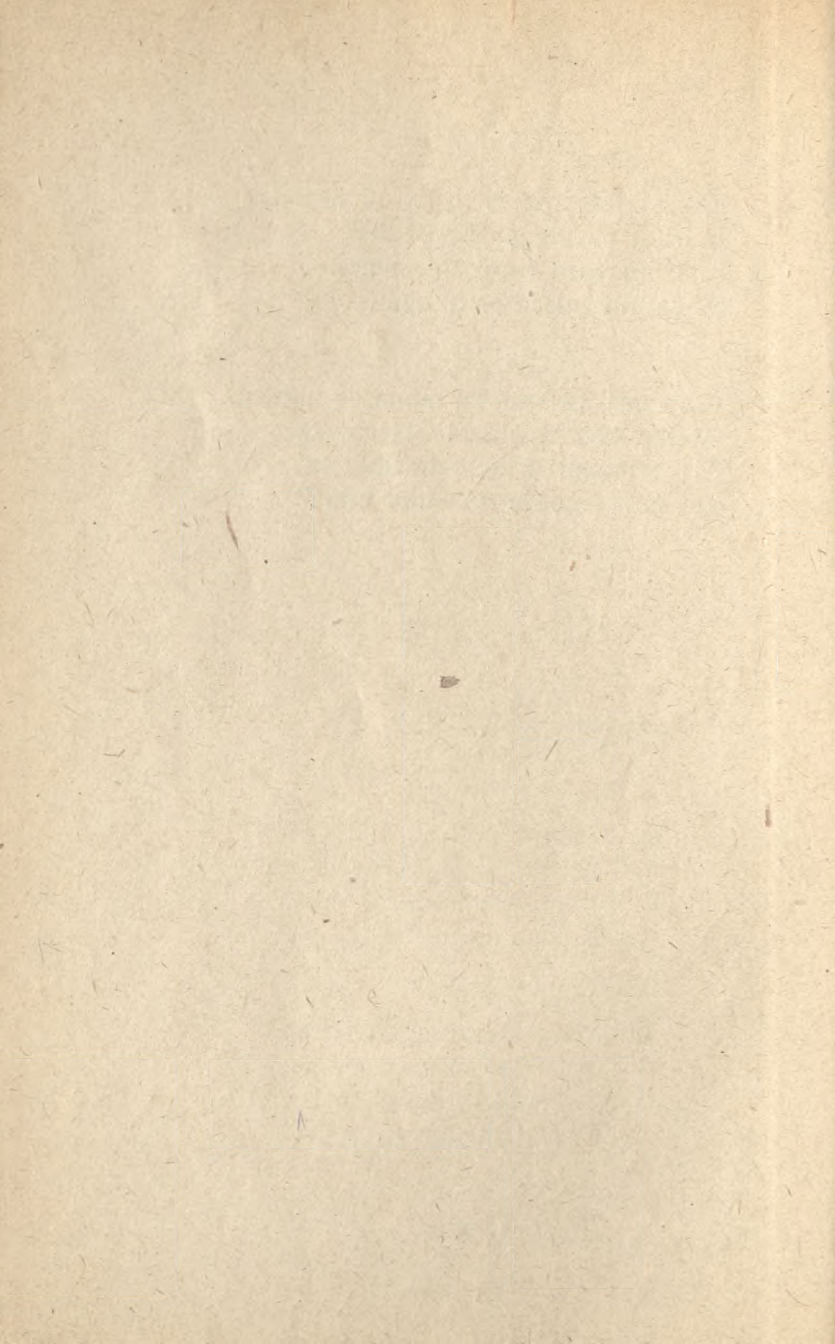
La un portret a lui Romney
(Lady Hamiton)

Ești naltă și subțire ca un crin,
Cu glasul mișcător ca un suspin,
Cu ochii de mireasă, visători,
Și gura ca potirul unei flori.

Din ce necunoscută lume vii
Cu gene rourate și târzii,
Cu mersul plin de farmecul încet
Al tânăr visătorului poet?

Ești scrisă numa'n grații și păneri,
In ritm cu elegante mlădieri,
In primăvara florii de migdal
Și cadrul mișcător al unui val.

Cum poți să spui cu mâna ce întinzi,
Atâtea lucruri, mâni ce cuprinzi,
Și ce mister e 'n toată firea ta
De nu te poate nimenea uita ?

MEDITAȚII

AUGUST

Pe luciul fără de hotare
Al apelor ce-au adormit,
Din fund de haosuri răsare
Melancolia zâmbitoare,
A stelelor ce-au răsărit.

Intârziat pe malul mării
Eu în adâncuri rătăcesc
Și, prins de farmecul uitării,
Las jos tot lutul pământesc
Și'n lumea 'naltului plutesc.

Și când mă uit în urma mea
La discul rotunjit din tină,
Il văd schimbat deodată'n stea.
C'o licărire de lumină
Indepărtată, rece, lină.

Iar pe luceferii de noapte
Par'că mai lesne-i văd apoi
Că sunt pământuri vechi, răscoapte,
Că-s plânsete acele șoapte
Ce curg din spațiuri spre noi.

O lege! cât îmi pari de mare!..
Ce farmec pui în toate cele!..
De te-ai numi în timp, *uitare*,
Sau în distanță, *depărtare*,
Tu schimbi pământurile 'n stele..

Care-i privirea omenească
Pătrunzătoare de mister,
Ce-ar îndrăsnî să bănuiască
Că lumea noastră pământeană
Trăește însăși ea în cer?

PALINODIE

Când toate trec, când anii fug
Când ce-am dorì nu se mai poate,
De ce ne chinuim pe rug,
Cătând cuvântul lor la toate ?

Ce-a fost, s'a dus,—ce este e,
Și va mai fi ce se cuvine.
Nu te munci să știi de ce,
Că nici nu poți, și nici nu-i bine.

Ursita noastră e să fim
Himera dorului de-a fi;
Că suntem, ne-o închipuim
Din darul de-a ne'nchipui.

Atinge-ți degetul de gură
Și suflă'n vânt o sărutare:
Atâta e. Or'ce făptură,
O năzuință spre urmare.

CÂND LUNA BATE 'N MARE

Când luna plină bate'n mare,
Tresare tot sub geana serii,
Precum tresare
Un sân sub caldă sărutare
A primăverii.

S'aude glas desmierdător
Cum picură din mandolină,
Cântând de dor
La luminișul gânditor
Din luna plină.

He, tinere ce te jeleşti
Pe nestatornicele unde,
Te potriveşti
Necazului, — copil ce eşti,
Când n'ai de unde?...

Te uită sau te'nşală-o fată...
Ca ea, o mie.
Fii tânăr, — inimă curată,
Că asta-i doar adevărată
Filosofie.

CRINUL

Din vremuri de demult purces,
S'a 'nfiripat regescul crin
Și-a răsărit neînțeleș
Pe-o stâncă de pe Palatin.

Streinii trec pe lângă el
Și, în mirarea lor adâncă,
Se 'ntreabă toți în fel de fel,
Cum de-a crescut un crin pe-o stâncă ?

Saxoni roșcați, și Gali, și Huni,
Neguțători de peste mări,
Și barzi, și critici, și tăuni,
Se rătăcesc în întrebări.

Iar el se leagăna în vânt
Pe piatra clasicului deal,
Cu rădăcinile 'n pământ
Și florile în ideal.

TIMPUL SBOARĂ

Călător pe ideale
Fâlfâiri din oară 'n oară,
 Timpul sboară;
Iară luna peste vale
Varsă clarul feței sale
 Și coboară...

Bate ornicul din roate:
Tu-ți închipui c'o să bată
 Clipa dată;
Pe când el le bate toate,
Azi, sau eri, sau mâini — sau poate,
 Niciodată.

Tu, imensa vecinicie
O împarși în părțicele,
Și din ele
Bași o mie și o mie.
Tu ești vremea. Cine știe
Ce-i prin stele!

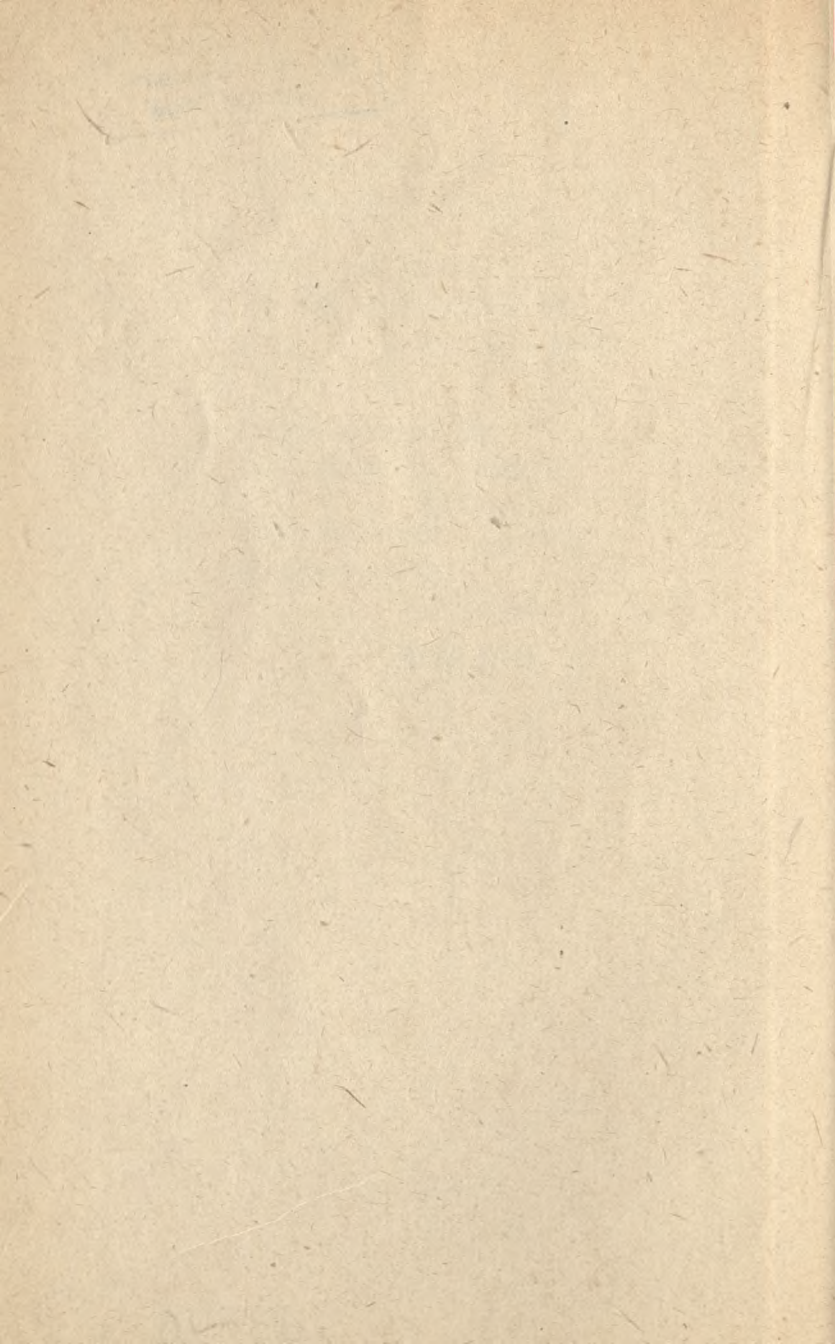
Ceruri și eternitate,
Sori, planete și puzderii
De materii,
Toate la un loc — le bate
Infinita vanitate
A părerii.

Consiliul Județean Cluj
Biblioteca Județeană
"Octavian Goga"

BALADE

908596

DOMNIȚA MEZINĂ

Venit-a un Prinț de departe
Cu carte regească la mână
Și vrea, cum e scris și în carte,
Să vadă pe Doamna română.
Portarul din clopot grăește
Și vin slujitorii la poartă:
«Ceas bun» Logofătul poștește
Și zice lui: «Doamna e moartă?».

«E moartă Domnița Mezină?»
«—Domnița e moartă!»—«E moartă?!»
Și toți se privesc și se'nchină
Și coiful pe mână își poartă.
Descalecă trupa'n tăcere;
Rămân Scudierii de pază;
Bertrando portarului cere
Pe Doamna română să vadă.

Portarul pe arcuri apasă
Și umbra coboară în șanțuri :
Pe scripete puntea se lasă,
Scrâșnind din oțelul din lanțuri.
Și trec cruciații pe punte,
Sunând din mânere de săbii :
Cucori speriați fug la munte,
Pe vânt plutitoare corăbii.

Bertrando se urcă pe scară
El singur, să vadă pe Doamnă.
Rămân cruciații afară
Sub cerul albastru de toamnă.
Un clopot vecernia sună,
Ingènunche toți cavalerii ;
O blândă lumină de lună
Ingână crepusculul serii.

Dar iată Bertrando că vine
Pierdut în priviri gânditoare:
El pare că poartă în sine
Imagina moartei fecioare.
«Nîmic ce mai e și vieața!
«Nîmic, domnii mei.—Vă salut.
«Naști seara și mori dimineața.
«Să mergem.—Un vis de-un minut».

Tăcuți se pornesc cavalerii;
Din nou cade puntea—să treacă;
Țin caii de frâu Scudierii;
Incalecă trupa și pleacă.
De ropote tremură munții.
Portarul plângea, și cu plânsul
Stropind chioturile punții,
«Venea în peșit», zise dânsul.

Roma, 1898.

URSEOLO

Urseolo, blondul doge, a sosit din Lemnos eri,
Nalt și zornăind din pinteni, prins de zale și de gânduri,
Și, privind fără să vadă pe iluștrii cavaleri,
Străbătut-a printre rânduri.

Jos, la scara răscroită de sub lojele de lemn,
Navagieri, prinț de Cipru, și Sanudo, prinț de Zara,
Cu genunchele 'n cnemide și cu aerul solemn,
S'au făcut una cu scara.

Insă nimeni nu-i privește. Prin ogiva 'ntunecată
Ochiul vede tron și sală ca 'ntr'o lume de senin,
Unde Bianca Morosini, pe trei trepte de agată,
Doarme sub un baldachin.

Bianca, dulcea doamnă Bianca, blondul vis venețian,
Ce trăia cum trec prin spațiu nori cu genele de aur,
A murit.—San Marco sună.—Lumile de pe ocean
Plâng sub mândrul Bucentaur.

Dogele, rămas în ușă, a 'mpietrit ca o statuie:
Ochii, luminați de spaimă, au încremenit enormi;
Ca un foc de nebunie în lumine li se suse...

El întreabă: «Bianca, dormi?»

Dar atunci, pe o fereastră cu privirea către mare,
Un porumb bătând din aripi se ivi fricos și blând
Dogele întinse mâna: «Uite Bianca», zise tare;
Și, nebun, sfârși râzând.

Sorrento, 89.

M A I U

Plin de gloria străbună ca de-un lucru strâns de el,
Miralaia printre buze flueră încetinel
Și cu frâul prins în stânga, iar cu dreapta prinsă'n sold,
Parc'ar fi preconul lumii, călătorul Childe-Harold.

Bate surul cu potcoava caldărâmul sunător,
Scăpărând scânteii din piatra care-i cade sub picior
Și cu ochiul prins în sânge, sperios își cată 'n cale,
Legănându-și cavalerul pe puternicele-i șale.

La ferestrele cu gratii es copilele bălane,
Poftitoarele neveste, jinduitele vădane,
Chiar dervișii, mosafirii, părăsesc, cântând odaia
Și 'n balcoane vin să vadă pe vestitul *Miralaia*.

Dar deodată, dintr'o turlă înclinată către stradă,
Un mănunchiu de roze albe fu lăsat ușor să cadă;
El lovì din întâmplare calul viu și sperios,
Calul se isbì în lături și-și svârli stăpânul jos.

Atunci mândrul *Miralai*a, ridicând de jos buchetul,
Către turla închinată se întoarse cu încetul,
Însă, nezărind pe nimeni, zise'n înfloritu-i graiu:
«A căzut poate din sborul călătoarei luni de Maiu».

DOMNIȚA

Diminețele de Priar
Scaldă raza lor de aur
In răsufletul zăpezii
Ce-a rămas târziu din Faur;
Și desteaptă rostul lumii,
Aromitul lung din fire,
Aișorul din pădure
Și scânteia din iubire.

Și-a venit acum din soare
Andilandi catariga
Și-a cântat din ciup de aur
Insoțind pe Cucul-Riga,
Și-a 'nviat pădurea toată
Par'că pasărea măiastră
S'ar fi adus să bată 'n geamuri,
Mugurilor la fereastră...

Salve, pasăre eternă,
Ce-ai purces cântând din soare
Și-ai venit să bați din aripi
Ogurile, pe ogoare.
Prinde-ți sborul sus pe ramuri
Că-au să treacă dela vale
Călăreții cu alaiul
Banului, Măriei sale.

Iși trimite Domnul fiica
Către deal la mănăstire,
Cu sănduc plin de odăjdii,
Cu făclii și cu prostire,
S'o așternă sub icoană
Prea Curatei din Ohrida
Și să dea 'ngenunchi la Sfântă,
Să le mântue obida.

Iată-i patru câte patru,
Mișcători pe pas de seară:
Scudierii în urișnic
Duc făcliile de ceară,
Cavalerii plini de grijă
Duc sănducul dea călare
Și de strajă fac Domniței
Trup și suflet, fiecare.

Ea în lectică de aur
Legănat își merge mersul
In cântările de păsări
Ce îi gângură cu viersul,
Cu dulama peste umeri,
Rosmarinul sub picioare,
Nu se lămurește bine
De-i femee ori e floare.

Vine starița la poartă ;
Sub clopotniți s'o primească
In cântări, cum scie'n slovă
Legea lor călugărească,
Și se văd pierind sub bolta
Turnului care se scurmă,
Iarăși patru câte patru,
Cavalerii cei din urmă.

(din «*Miriță*»).

BUZESCU

«Buzescule, scoal' din bătrâni,
Că te-a ajuns amurgul,
Ia paloșul din nou în mâni
Și strânge'n pulpe murgul.

«Că doar ai fost fecior de Ban
Și puiu de Basarabă,
Și n'o să dormi sub pom la han,
Când vremea e pe grabă».

Și numai iacă de sub pom
Un cap de cal de munte
Și-apoi un ciot de cap de om
C'o rană drept în frunte.

«Buzescule, ți-ai părăsit
 Și paloșul și durda
Și umpli lumea, necăjit,
 Cu rana de la Turda».

«—Măria Ta, de mult ești mort ;
 Iar eu, coprins de jale,
Cernita inimă, o port
 Prinos Măriei Tale.

«Atâta timp de vecinic somn,
 Că par'că nici mai numeri,
Decând frumosul cap de Domn
 Ți l-au sburat din umeri.

«Frumosul cap, cu nări subțiri
 Și bolta frunții plină,
Catapeteasmă de gândiri
 Zidită din lumină.

«Ți l-au sburat, Măria Ta,
 Că-i răpuseseși, câinii,
Apropiind ce depărta
 De țel, pe toți Români.

«Iar eu, acum, ce să mă fac,
Străin de tot ce este,
Un putrezit ciot de copac,
Cu'n nume de poveste?...»

«—Ce să te faci?... Să'ntinerești
Și să te'ntorci la oaste,
Să-ți simtă hoardele crăești
Desghinurile'n coaste.

«Să fii voinic, ca să mai poți
Trăi precum ți-e scrisul,
Imbărbătând pe cei nepoți,
Să-și îplinească visul.»

«—Am înțeles, Măria Ta,
Răspunde, tânăr Banul,
Mă duc, pân'nu s'o înnopta,
Să-mi caut buzduganul.»

GETSEMANI

Sub cerul plin de idealuri,
In limpezirea străvezie,
Răsare luna de pe dealuri
Iradiând melancolie.

E ciasul tainei. Ziua moare
In depărtările senine.
Se vede vremea trecătoare
In geana ultimei lumine.

Când cedrii vârful și încunună
Cu mlădieri de albe flamuri,
Și sub copacii prinși de lună
Se mișcă umbrele de ramuri,

Nedeslușită se ivește
In luminișul din grădină
Statura unui om. Ea crește,
Inaintează în lumină,

Și stă. Apoi pornește iară,
Și iarăși stă. In două rânduri
Se vede, galben ca de ceară,
Cu ochii-albaștri, plini de gânduri

Cum îndelung brațe întinde
Spre bolta albelor misteruri,
De care sufletu-i se prinde
Cu dor neistovit de ceruri:

«Părinte, tu, ce toate cele
Le duci pe dreapta lor cărare,
Ce cârmuești prin haos stele,
Talazuri pe pustiu, de mare;

«Tu, cel ce legi de lumi create
Pe cele ce vor fi să fie
Prin arcuri de singurătate
Și temelii de armonie;

«Părinte tu, ce-ai pus în mine
Senin din sfânta ta ființă,
Mărește-mi sufletul spre bine,
Puterile spre suferință».

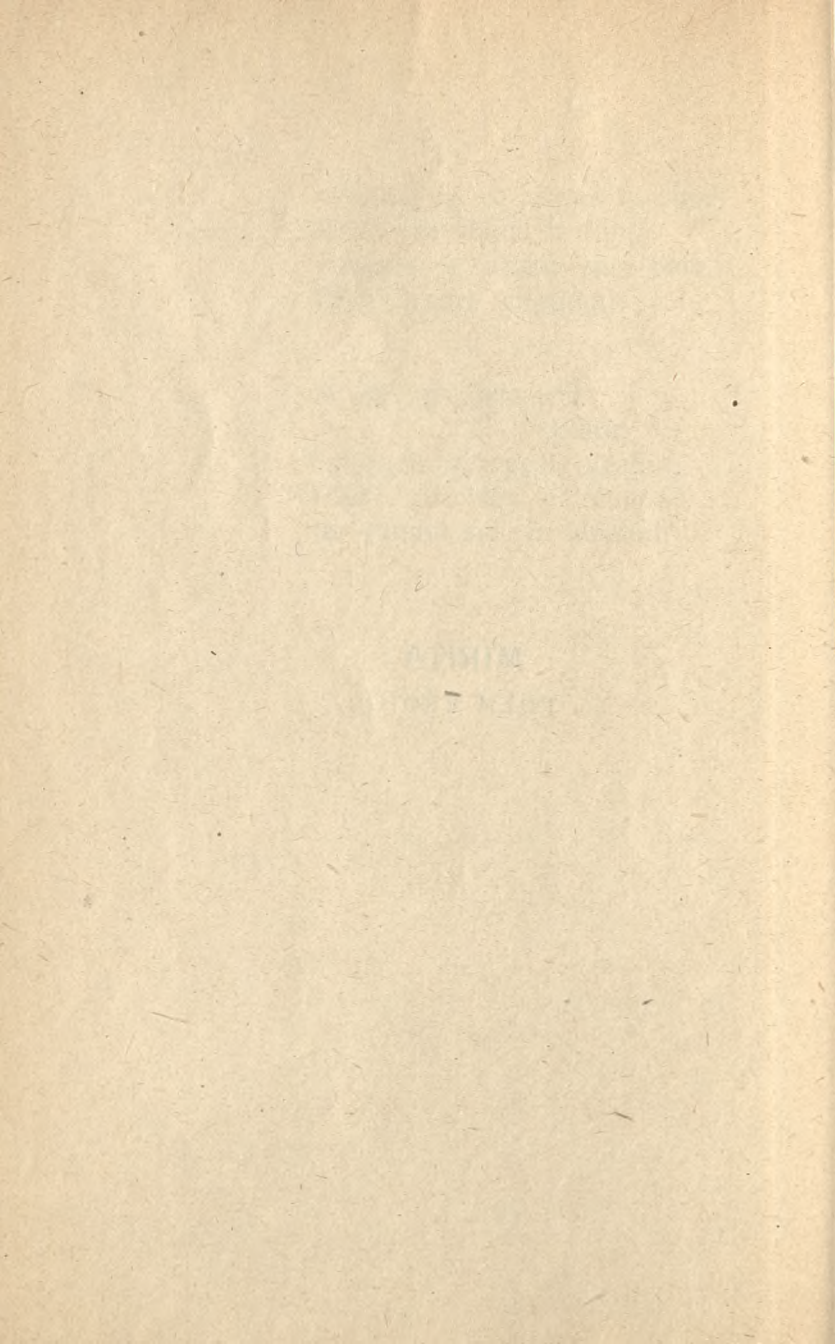
Și cade pe genunchi.

Eteric

Sclipește luna peste dealuri,
Lăsându-i chipu 'n întuneric,
Iar gândul sus, în idealuri.

MIRIȚA

— POEM EROIC —

S O L I A

Se ridică luna plină
Doamna timpului senin,
Și îmbracă în lumină,
Turnurile ce se'nclină
Banului de Severin.

Umbrele ce curg la vale
Umplu noaptea de vedenii
Sună clopotele-agale;
Se opresc drumeții 'n cale,
Credincioșii de la denii.

Prin balcoanele de scânduri
Văd privirile creștine
Cum se mișcă rânduri-rânduri
Umbra Domnului pe gânduri
Ce se dispută cu sine.

Că din Țara Ungurească,
Craiul nemeșilor scrie
Pergamenă lătinească,
Către fața lui Domnească
Și-i trimite o solie.

«Noi îți cerem, Doamne, ție
Pentru fiul nostru, Noi,
Pe Marghita de soție;
De ne-o dai, pace să fie,
Iar, de nu ne-o dai — războiu».

Nu și-ar da Domnul copila
Pentru lumea asta toată
Celor ce i-o cer cu sila,
Dacă nu i-ar fi de mila
Bietului popor de gloată.

Că de-atâta sbuciumare,
De când umblă și se bate,
A ajuns de nu mai are
Nici măcar un pumn de sare
Ori un biet suman în spate

.....

TRIMISE DOMNUL

Trimise Domnul lume
Să răscolească totul,
Stafete, cai în spume,
Să-i caute nepotul.

Și iată-l în acele
Frământături cum geme:
«Miriță, vremuri grele
«Trăim d'un cârd de vreme.

«Din Țara Ungurească
«Trimite Craiul știre
«Pe boabă lătinească
«Cu miez de înrudire.

«Ne cere mâna Craiul
«Domniței noastre scumpe;
— «Ni s'amărăște traiul
«Și visul ni se rumpe;

«Dar ce putem noi face
«Când astfel Preacurata:
«Să ai război or pace,
«De-ți dai or nu-ți dai fata.

«Plugarul nu mai poate
«De-atâta angarale...
«Ce zici?
«Supunem toate
«Ințelepciunii tale.

P L O U Ă

Miriță se uită la dânsul adânc,
Și fulgere trec între unchiu și nepot:
«O Doamne, să iau pe Marghita 'n oblânc
«Și Oltul să-l trecem la Unguri în not».

A zis. Și alaiul pornește la drum.
Covoare, și strae, și flori de Bizanț,
In curgerea vremii, se duc ca un fum,
Iar oastea se ține în urma lor lanț.

Și plouă. Se pare că norii se rup
Și cerul apleacă uscatul în mări.
Vin gârlele toate grămadă pe-un trup
Și-i apă și apă pe margini de zări.

OLTUL

Vine Oltul, vine mare,
Ia cohalmuri pe spinare,
Și cirezile din prunduri,
Bolovanii de prin funduri,
Rupe scocul morilor,
Vadul trecătorilor,
Fură lunca Florilor,
Iarba cositorilor,

Și mând,
Și ocolind,
Tae drumul oștilor,
Nemeșilor, proștilor.

— «Vere, verișorul meu,
«A eșit un curcubeu,
«Degetul lui Dumnezeu,
«Să-ți întoarne drumul greu.
«Nu mă duce să mă 'nchini
«Papistașilor streini,
«Că-s fecioară de creștini,
«Mugure de Mărăcini,
 «Și mi-ai dat
 «Și mi-ai jurat
«Și din ochi și din cuvânt
«Dragostea cu jurământ».

— «Vară, verișoara mea,
«A căzut de mult o stea
«Intr'o dungă de vâlcea
«Și-a crescut un crin din ea.
«Floarea dacă s'a uscat,
«Din pământ s'a întrupat
«Un fecior de împărat
«Căruia s'au închinat
 «Zorile,
 «Surorile,
«Iar din lumile de jos
«Tot ce-i tânăr și frumos».

— «Vere, verișorul meu,
«Nu ești drept cu dreptul tău :
«Lasă frâul șargului,
«Să ia drumul largului,
«Să ne ducă 'n depărtări
«Peste nouă țări și mări,
«Unde cresc sulfinele
«Luminând grădinele,
 «Și'n covor
 «De aișor,
«De pe ramuri, pe cărări,
«Nu cad flori, ci sărutări».

Apa duduie ca vântul,
Apa sgudue pământul.
Apa li se urcă'n râu
De la glesne pân' la brâu,
Și, talaz peste talaz,
De la brâu pân' la grumaz.
— Iar el sta înfipt în șea,
Strâns la pieptu-i o ținea,
 Nu vedea,
 Nu auzea.
Ci la măgură trăgea,
Șargului se juruia :

Alei, șargule fărtate,
Frate mie pe preptate,
Prinde-ți frâul cum se prinde
Muschii pieptului destinde,
Fă-te plută plutitoare,
Nările răsuflătoare,
Solz de pește pe picioare,
Și mă scoate, frășioare,
 La frunziș,
 La luminiș,
Unde stau cu stelele
Mărgăritărelele».

Șargul mișcă de pe prund,
Sare și se dă afund,
Apoi ese, hăt, spre larg,
Capul spumegând de șarg:
Sforăe cu nara'n sânge,
Valu 'n pieptul lui se frânge,
Iar el bate din picioare
Vârtecușul din văltoare,
 Și plutind
 Și sforăind,
Urcă sperios pe mal
Năzdrăvanul șarg de cal.

Nemeșii aleargă sprinteni,
Bat din mâini și bat din pinteni,
Strigă 'n dâmbul dealului,
Râd de dragul calului,
Și-i aruncă peste șale
Rantiile lor ducale,
Chingi cu stema în pafale
Grajdului Măriei-Sale
 Și Burghiu
 Agabaniu
Și învârte pe fârloae,
Ca să-l apere de ploae.

CÂND FALDURI DE AUR....

Voinicul își simte grumazul, în sânge,
Ca 'n cerc încheștat:
Cu brațe de gheață copila îl strânge,
Iar ochiul ei tânăr, ce-acum nu mai plânge
Ca 'n plumb e turnat.

S'adună oștenii și'n brațe ridică
Frumosul ei trup,
Când falduri de aur din creștet îi pică,
Și prinse 'n inele de za de lorică
In bucle se rup.

«E moartă!»! s'aude prin tabără glasul,

«Domnița s'a dus!...

Și șmotrul din flancuri își măsură pasul.

Tot sgomotul cade. Se pare că-i ceasul

Oprit în apus.

M A R G H I T A

Intinse-s pe masa din cortul regesc
Hlamide, cu steme ducale;
Făclii pe la colțuri din flăcări clipesc;
Tămâia dă miros de jale.

Mai alb decât luna de Mai apunând,
Stă trupul fecioarei, în somnul
Eternelor umbre, iar sufletul blând
L-au dus heruvimii la Domnul.

Pe recile tâmples, sub părul bălaiu,
Mai tremură par'că-o lumină:
Fiorul iubirii din luna lui Maiu
A frântului crin pe tulpină.

Pe haina lipită de sânul ei drept
O cruce atârnă, și cere
A mânilor rugă, ce-s strânse pe piept
De suflet smerit de durere.

Și pun cavalerii genunchiu 'n pământ,
Țin coiful în mâna lor stângă,
Se roagă cu gândul dar fără cuvânt,
Căci teamă le e să nu plângă.

.....

Se scoală cu toții, se pleacă pe rând,
Și mâinile moartei sărută,
Se 'nchină cu palma, zic «Amen» în gând
Și ceata se 'mprăștie mută.

P R I N Ţ I I

Rămaşi acuma faţă 'n faţă,
In dreapta şi în stânga moartei,
Ei se privesc şi parcă 'nvaţă
Intâiaşi dată voia soartei.....

.....

Semeţi, cu inimi învrăjbite,
Ei se privesc şi se măsoară,
Ca două acvile cumplite
Ce vor să 'nvingă sau să moară:

— «Eu ştiu că Țara voastră e,
«E cât o lingură de tină,
«Pe care nu 'nțeleg de ce,
«De ce n'aș prinde-o la ciochină;

«Și-apoi în pusta mea s'o 'ngrop
«Și s'o bătăturesc cu carul,
«Iar dac'ar rămânea vr'un hop,
«Un hop, să-l sar cu armăsarul».

— «Tu știi ce e și ce-ar mai fi,
«Când n'ar fi toate cum sunt azi,
«Dar ține-ți calul, nu sări,
«Că-i locul larg, și poți să cazi...»

— «Eu sunt Maghiar, iar tatăl meu
«E Arpad, cel fără prihană.»
— «Iar eu sunt eu, un puiu de smeu
«Hrănit de-o acvilă romană.»

— «Aici eu am venit întâi
«Și pentru doi, Carpații-s mici.»
— «Eu nu știu ce-au făcut ai tăi:
«Eu n'am venit, că sunt de-aici...»

Și prinși acum de toată ura
Ce din părinți le umple gândul;
Iși caută căutătura
Și sabia, să-i treacă rândul.

L U P T A

Cum se repede de la munte
 Și rupe apa străvilarul,
Ducând în trunchiuri sfărâmate
 Podoaba codrului, stejarul,
Așa s'arunca ungurimea
 Și către poduri dă năvală,
Infășurând întreg văzduhul
 In sgomot și învălmășeală.

Și prinși de cai, de cozi de vite,
 De grinzi de poduri plutitoare,
Secuii trec în not puhoiul,
 Iar Zuboslau trece 'n picioare:
Așa-i de nalt și hâd la față
 Și-atâta strigă și se sbate,
Incât curata undă albă
 Il ocolește pe la spate.

Iar Kemeny, faimosul Duce,
Ce-i prins pe pod în așteptare,
Nerăbdător s'aruncă 'n lături,
Dă pinteni calului și sare.
Cei mai voinici din călărime
S'avântă după el, să treacă.
Și sar în spate la mulțime,
O dau afund și o înneacă.

Un cal cu nările în sânge,
Iși poartă capul sus, arabul.
Ducând pe el pristavul oastei,
Prevestitor că trece Ștabul.
Și iată, după el, Magnații
Inconjurând pe noul Rege
Și 'nconjurați de învățați
Intru răsboae și 'ntru lege.

S'avântă trupele pe poduri
De hurue a gol pământul.
Și trec ostași și provianturi
Și tunuri ce le pleacă vântul,
Și se orbesc unii pe alții
Cu fumul de rășini din torții
Râzând de focul către care
Li mână nebunia morții.

Dar iată sbârnâie prin aer
Un sbor subțire de săgeată
Și grindină din mii de praștii
Oprește ceată după ceată,
Se 'nfige 'n coarne pe la vite
Răstoarnă oameni și-i omoară,
Iar răgetele de durere
Puterea zilei înfioară.

Din fund din smârcuri și din cătini,
Ca din pământ, deodată sare
Mulțimea îndelung trudită,
Urlând de dor de răsbunare;
Și cu topoare și cu sulii,
Cu buzdugane și cuțite,
Desface țestele la Unguri
Și crucea pieptului la vite.

Cu Negoia, Cap-de-piatră,
Ce și-a adus și lăutarii,
Sar din Zărnești toți nășorii,
Și es din groapă ferentarii.
Iar Negoia prinde boul,
Impinge 'n el, care pe care,
Li frânge gâtul sub cerbice
Și-l grămădește pe spinare.

De la Bălaci, vine viteazul
 Cu *capul negru* pe stindarde;
Pe Zuboslau îl vede 'n apă
 Și 'n sfârcul biciului îl arde.
Se dă afund Secuiul buhoș,
 Dar Bălăceanu-l împresoară
Și când se 'ncearcă să mai iasă,
 Cu scara șelii îl omoară.

Dar dintr'odată se deschide,
 Pe rânduri, armia română,
Și din adânc o mogâldeață,
 O suflă vântul și o mână.
S'aude vuet de departe
 Și ropot și șuerătură,
De par'că Smeii de prin peșteri
— S'au învrăjbit acum de ură.

El intră ca un vânt de moarte
 Prin procleșii fără de lege,
De-ajunge să atingă 'n ciapcă
 Zărpalele noului Rege.
Și când ridică buzduganul
 Și-l prăbușește peste ele,
Se sfărâmă și trup și zale
 In patru mii de bucățele.

Grozavă urlă fiara 'n codru
Când pajura îi fură puii,
Și marea când o sparge vântul,
Dar mai grozav urlă Secuiei:
S'aruncă patruzeci deodată
Pe unul singur să-l răpună,
Dar șargul se smucește 'n lături
Și buzduganul îi detună.

Atunci, mulțimea rupe podul;
Miriță sprinten sare 'n apă,
Dar paloșele tae calul
Și fruntea omului o crapă.
Iar bietul șarg cu șale rupte
Și nări tăiate cu cușitul,
Iși caută din ochi stăpânul,
Răsuflă greu, și-și dă sfârșitul.

S'aruncă 'n goană Lehăcescu
Cu volintirii din Tilinca,
Și din Bălășița voinicii
Isbesc pământul cu opinca,
Și sar să scape pe Miriță
Călări pe stârvuri smreduite,
Dar apa, beată de-atât sânge,
Nu-i mai cunoaște, și-i înghite.

B A N U L

A dat Domnul taleri zestre și cunune pe la nunți,
Iar la sfintele icoane lefți împărătești în salbă.
Și a pus să i s'aprindă vârfurile de la munți,
Sturul, Rusca și Voincagul, Brusturul și Piatra-Albă.

Și-a venit de prin coclauri toată daco-românimea
Mugur mic din Baia-Mare, Albută din Albulești,
Seneslau din Sărărie și Ion lui Badea Nimea,
Toți bătrânii ce țin minte vremile împărătești.

Iar el, prinsul de durere, Domn cu oastea sfărâmată
Și părinte fără fiică, gând și suflet turburat,
El, statura își înalță, scutură din cap odată
Și cu ochi privind departe, le vorbește răspicat:

«Mări, Domni, cinstiți și vrednici, frați întru Mântuitorul,
«Nouă ne-a venit veleatul și ni-i gândul să plecăm:
«Tot românul cu nevoia, toată pasărea cu dorul;
«Noi ne ducem după fată, s'o găsim și s'o 'ngropăm.

Se ridică de prin jilțuri toți bătrânii Cneji de sate,
Dau sprâncenele înlături, își prind bărbile în brăe;
Și, tușind de bătrânețe, se pornesc pe la Cnejate
Și-și șterg ochii cu basmale tămâiate cu tămâe.

MORMÂNTUL

Și-a curățit Domnul pământul
De dușmani și de angarale,
Și-acum își caută mormântul
Copiilor Măriei-Sale.

Intreabă 'n deal și în câmpie
Și pe părinte și pe fată,
De nu care cumva se știe
Unde-i Domnița îngropată.

Și i se spune că pe tânăr
L-a îngropat Oltul în unde,
Iar pe Domnița Mărgărita
Pământul peșterii afunde.

Și i s'arată cum lucește
O singuratecă movilă,
In coasta cărei odihnește
Desmoștenita lui copilă.

Iși ia un preot și-o lopată
Și slujitorul lui de-aprăape,
Și, jinduit de dor de fată,
Se duce singur s'o desgroape.

Și cum dormea fecioara blând,
Cu fața palidă și mută,
Se pleacă Domnul tremurând
Și tâmplele i le sărută.

Apoi o 'ngroapă la izvoare
Pe malul Oltului, sub glie
Pe unde-i loc de trecătoare
Intregii Daco-Românie.

Stampa de bibliotecă: Biblioteca Județeană "Octavian Goga" Cluj-Napoca

Opere literare editate de Casa Școalelor

I. POEZII:

«D'atunci și d'acolo» de <i>G. Ranetti</i>	10.—
«Flori de lut» <i>G. Talaz</i>	8.—
«Sonete» de <i>Alexandrina Scurtu</i>	10.—
«Sufletul grădinii» de <i>Alfred Moșoiu</i>	8.—
«Svonuri din necunoscut» de <i>E. Speranța</i>	7.—
«Svon de pretutindeni» de <i>Dragoș Protopopescu</i>	7.—
«Cascadele luminii» de <i>Vintilă Paraschivescu</i>	8.—
<i>Gr. Alexandrescu</i> (Poezii alese)	10.—
<i>Al. Marèdonski</i> (Poezii alese)	15.—
«Poezii» de <i>G. Gregorian</i>	20.—
«Culegere de doine» de <i>G. Murnu</i>	12.—
«Poezii» de <i>Duiliu Zamfirescu</i>	12.—
«Miresme din stepă» de <i>I. Buxdugan</i>	12.—
«Bucolicile» traduse de <i>Th. Naum</i>	8.—

II. POVESTIRI:

«Răsbunarea lui Moș Antohi» de <i>A. Mândru</i>	12.—
«Păcatul Rabinului» de <i>V. Demetrius</i>	6.—
«Ospățul» de <i>N. N. Beldiceanu</i>	15.—
«Rochia Albă» de <i>C. Ardeleanu</i>	12.—
«Parabole» de <i>Al. Stamatiad</i>	8.—
«Suferinți» de <i>Mihail Procopie</i>	8.—
«Icoane ostășești» de <i>Maior P. Nicolescu</i>	8.—
<i>Corneliu Moldoveanu</i> (Povestiri alese)	12.—
<i>Liviu Rebreanu</i> (» »)	12.—
<i>I. Dragostăb</i> (» »)	12.—
<i>Caton Theodorian</i> (» »)	12.—
<i>Victor Eftimiu</i> (» »)	12.—
«Intr'o noapte de vară» de <i>E. Boureanu</i>	16.—
«Povestiri alese» de <i>M. Sadoveanu</i>	16.—
«Tăcere» de <i>G. Vlădescu</i>	12.—
«Povești» de <i>Lia Hârsu</i>	8.—
<i>I. A. Brătescu-Voinești</i> (povestiri alese)	sub tipar
«Grădina raiului» de <i>A. Mândru</i>	20.—
«Vagabondul» de <i>V. Demetrius</i>	15.—

III. TEATRU:

«Ilderim» dramă în versuri după romanul Reginei Maria a României de <i>I. Peretx</i>	12.—
«Prăpastia» de <i>Mihail Sorbul</i>	10.—
«Rața Sălbatică» de <i>Ibsen</i> , trad. de <i>Laura M. Dragomirescu</i>	10.—
«Premergătorii» de <i>I. Peretx</i>	7.—
«Jocul Apelor» de <i>Alfred Moșoiu</i>	20.—
«Femeia mării» de <i>Ibsen</i> , trad. de <i>Laura M. Dragomirescu</i>	15.—
«Pentru Țară» de <i>Const. Rîuleș</i>	15.—
«Romeo și Julieta» de <i>Shakespeare</i> trad. de <i>M. Dragomirescu</i>	15.—
«Legenda» de <i>Nat. Negru</i>	18.—
«Bucăți alese» de <i>I. Peretx</i>	14.—
«Hedda Gabler» de <i>Ibsen</i> , trad. de <i>L. M. Dragomirescu</i> sub tipar.	

IV. CRITICĂ:

<i>Eugen Lovinescu</i> (Pagini alese)	12.—
---	------

PREȚUL 12 LEI.